Thomas <de Aquino>: Summa theologiae: Pars secunda: prima pars
Mainz: Peter Schoeffer, 8. Nov. 1471 Seite 115

ebrietas causat audaciam non inquātum est de
fectus· ſꝫ inquātū facit cordis dilatationē et in=
quātū etiā facit estimacōnē cuiusdā mag'tudis
¶ Ad·ij· dōm· ꝙ illi qui sūt inexpti piculoꝝ sunt
audaciores nō ꝓpter defectū ſꝫ p accēns inquātū
scꝫ ꝓpter inexpientiā neqꝫ suā debilitatē ꝯgnoscūt
neqꝫ pn̄tiā piculoꝝ. et ita p subtractōnē cause
timoris sequitur audacia· ¶ Ad·iij· dōm· ꝙ sic
ph̄s dicit in·ij·rethoꝛ· iniustū passi reddūtur au
daciores· qꝛ estimāt ꝙ deus iniustū passis auxi=
liū ferat. Et sic patꝫ ꝙ nullus defcūs causat au=
daciā. nisi p accēns inquātū scꝫ hꝫ adiūctā aliq̄
excellentiā vel verā vel estiatā vel ex pte sui vel ex
pte alterius

AD·iiij· sic ꝓcedit· vid̄r ꝙ au
daces nō sint ꝓmpcōres i pn̄cipio q̄ꝫ i ipis
piculis. tremor eni ex timore causatur qui ꝯtrari
atur audacie ut ex dc̄is patꝫ· ſꝫ audaces qn̄qꝫ in
pn̄cipio tremūt ut ph̄us dicit in li. de ꝓblemati
bus· g̊ nō sūt ꝓmptiores in pn̄cipio q̄ꝫ in ipis pi=
culis existētes ¶ P̄· p augmentū obiecti augeť
passio sic si bonū ē amabile et magis bonū ē ma
gis amabile· ſꝫ arduū est obiectū audacie. au=
gmentato g̊ arduo augmentatur audacia. sed
magis fit arduū et difficile piculū qn̄ est pn̄s· g̊
tūc mag' debꝫ crescē audacia. ¶ P̄· vulneribꝫ in
flictis ꝓuocatur ira. ſꝫ ira causat audaciā. dicit
eni ph̄us in·ij·rethoꝛ· ꝙ ira ē auxiliū· g̊ qn̄ iā sūt
in ipis piculis ⁊ pcutiūtur vid̄r ꝙ mag' audaces
reddantur. ¶ Sꝫ ꝯtra ē ꝙ d̄r in·iij·eth̄· ꝙ auda=
ces reuoluētes sūt et volētes ante picula. in ipis
aūt discedūt. Rn̄sio· dōm ꝙ audacia cū sit qui
dam motus appetitus sensitiui sequitur appꝛehen
sionē sensitiue v'tutis. v'tus aūt sensitiua nō ē col
latiua nec inquisitia singuloꝝ que circūstant rē
ſꝫ subitū hꝫ iudiciū. ꝯtingit aūt qn̄qꝫ ꝙ ſm subi=
tam appꝛehensionē nō pn̄t ꝯgnosci oīa que diffi
cultatē in aliquo negocio afferunt. vnde surgit
audacie motus ad aggrediēdū piculū. vn̄ qn̄
iam experiūtur ipm piculū sentiūt maiorē diffi=
cultatē q̄ꝫ estimauerūt et ideo deficiūt. ſꝫ rō ē dis
cussiua oīm que afferūt difficultatē negocio. et
ideo fortes qui ex iudicio rōnis aggrediuntur
picula in pn̄cipio vidētur remissi qꝛ nō passi. sed
qꝛ cū deliberacōne debita aggrediūtur. qn̄ sūt in
ipis piculis non expiūtur aliquid improuisū. ſꝫ
qn̄qꝫ minora illis que p̄cogitauerūt. et ideo ma=
gis psistūt. vel etiā qꝛ ꝓpter bonū v'tutis picula
aggrediūtur cuiusmodi bona volūtas in eis p=
seuerat' quātacūqꝫ sunt picula. audaces aūt ag
grediūtur ꝓpter solā estimacōnē faciētē spem ⁊
excludentē timorē sic dc̄m ē. ¶ Ad·j· g̊ dōm· ꝙ
etiā in audacibꝫ accidit tremor ꝓpter reuocatio
nē caloris ab exterioribꝫ ad interiora. sic etiā in ti
mentibꝫ. ſꝫ in audacibꝫ reuocatur calor ad coꝛ. in
timētibꝫ aūt ad inferiora ¶ Ad·ij·dōm· ꝙ obie=
ctum amoris est simplr̄ bonū. vn̄ augmentatū
simplr̄ augmētat amorē. ſꝫ obiectū audacie est
cōpositū ex bono et malo. et motus audacie in
malū p̄supponit motū spei in bonum. et ideo si tm̄
addatur de arduitate ad periculum ꝙ excedat
spem nō sequitur motus audacie. ſꝫ diminuetur
si tamen sit motus audacie. quāto maius est pi
culū tanto maior audacia reputatur. ¶ Ad·iij·
dōm· ꝙ ex lesione nō causatur ira nisi supposita
aliqua spe ut infra dicetur. et ideo si fuerit tm̄ pi
culū ꝙ excedat spem victorie nō sequitur ira. ſꝫ
verū ē qꝛ si ira sequatur audacia augebitur.

DEinde ꝯsiderādū ē de ira. ¶ Et p̊o qui Ro.
dē de ira ſm se ¶ Scd̄o de causa factiā
ire et remedio eius. ¶ Tercio de effe=
ctibꝫ eius. ¶ Circa primū querūtur
·viij· ¶ Primo vtrū ira sit spēalis passio. ¶ Se
cūdo vtrū obiectū ire sit bonū aut malū. ¶ Ter
cio vtrū ira sit in ꝯcupiscibili. ¶ Quarto vtrum
ira sit cū rōe ¶ Quīto vtrū ira sit nālioꝛ q̄ꝫ ꝯcupi
scētia ¶ Sexto vtrū ira sit g'uioꝛ q̄ꝫ odiū. ¶ Se=
ptimo vtrū ira solū sit ad illos ad quos ē iusti=
cia. ¶ Octauo de spēbꝫ ire.

AD·j· sic ꝓceditur. vid̄r ꝙ ira non sit passio
spēalis. ab ira eni denoiatur potētia irasci
bilis. ſꝫ hmoi potētie nō ē vna tm̄ passio. ſꝫ multe.
g̊ ira nō ē vna tm̄ passio spālis. ¶ P̄· cuilibꝫ pas
sioi spēali ē aliquid ꝯtrariū utꝫ inducēti p singu
la. ſꝫ ire nō est aliqua passio ꝯtraria ut sup̄ dc̄m ē
g̊ ira nō est passio spēalis. ¶ P̄· vna passio spā=
lis nō includit aliā. ſꝫ ira includit multas passio
nes. est eni cū tristicia et cū delcācōe et cū spe utꝫ
p ph̄m in·ij·rethoꝛ. g̊ ira non est passio spēalis.
¶ Sꝫ ꝯtra ē ꝙ dam̄. ponit irā spēalē passionē et
silr̄ tullius in·iiij·de tuscul' qōnibꝫ. Rn̄sio· dōm
ꝙ aliq'd d̄r g'nale duplr̄. vno mō p pdicacōnem
sic aial est g'nale ad oīa aialia. Alio mō p cām
sic sol ē causa g'nalis oīm q̄ g'nantur in his in=
ferioribꝫ ſm dyo·iiij·ca·de di·no· sic enim genus
ꝯtinet multas dr̄ntias ptāte ſm silitudinē ma=
terie ita cā agēs ꝯtinet multos effcūs ſm v'tutē
actiuā. ꝯtingit aūt aliquē effectū ex ꝯcursu diū
saꝝ causaꝝ ꝓduci. Et qꝛ oīs causa aliquo mō
manet in effcū. pt etiā dici tercio mō ꝙ effcūs ex
ꝯgregacōne multaꝝ causaꝝ ꝓductus hꝫ quā=
dam g'nalitatem inquātū ꝯtinet multas causas
quodāmō in actu. Primo g̊ mō ira nō est passio
g'nalis. ſꝫ ꝯdiuisa aliis passionibꝫ ut sup̄ dc̄m ē.
silr̄ aūt nec scd̄o mō. nō ē eni causa aliaꝝ passio=
nū. sed p hūc modū pt dici g'nalis passio amor
utꝫ p aug'·xiiij·de ciui·dei. amor eni est p̄ma radix
oīm passionū ut sup̄ dc̄m ē. tercō mō p̄t dici pas
sio g'nalis inquātū ex cōcursu multaꝝ passionū
causatur. nō eni insurgit motus ire nisi ꝓpter ali
quā tristiciā illatā et nisi assit desiderium et spes
ulciscēdi. qꝛ ut ph̄us dicit in·ij·rethoꝛ· iratus eni
habꝫ spem puniendi. appetit eni vindictā ut si
bi possibilē. vnde si fuerit multū excellens pso=
na que nocumētū intulit nō sequitur ira. ſꝫ solū
tristicia ut auicenna dicit in li·de aia. ¶ Ad·j·g̊
dō. ꝙ vis irascibl̄is denoiatur ab ira. non qꝛ oīs
motus huius potentie sit ira. ſꝫ qꝛ ad irā t'inian=
tur oēs motus huius potētie. et inter aliquos
eius motus ille est manifestioꝛ ¶ Ad·ij·dōm· ꝙ
ex hipō ꝙ ira causatur ex ꝯtrariis passionibus
·s·a spe que est boni ⁊ a tristicia de malo includit
in se ipam ꝯtrarietatē. et ideo nō hꝫ ꝯtrariū ex se

TECHNISCHE UNIVERSITÄT DARMSTADT
http://tudigit.ulb.tu-darmstadt.de/show/inc-v-85/0115
Universitäts- und Landesbibliothek Darmstadt